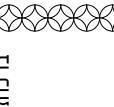

ברכות

ברכות

נחלים, הרואה בנחל חלק ממרחב חי ושלם, שמחבר בין שיקום סביבתי לבין איכות החיים והחוסן של הקהילות שסביבו. נחל ציפורי בלט כבר מראשית הדרך בזכות האפשרות לקדם בו מהלך בעל עומק והשפעה, שנשען על שותפות יוצאת דופן בין גופים ציבוריים, רשויות מקומיות, אנשי מקצוע, תושבים ופילנתרופיה, שפועלים יחד מתוך מחויבות משותפת למרחב ולשיקומו.

לשותפות עם רשות ניקוז ונחלים קישון היה תפקיד מרכזי בהפיכת החזון למעשה. בהובלת מנהליה – חיים חמי בעבר ואורי רגב כיום, ובשילוב מחויבותם המתמשכת של אנשי המקצוע והקהילות לאורך האגן, התאפשר לקדם מהלך שאפתני המבקש לא רק לשקם נחל, אלא גם לעצב מחדש את יחסי הגומלין בין האדם, הטבע והמרחב. בתקופה של משבר ואי־ודאות נוצרת משמעות מיוחדת לפרויקט שמצליח ליצור שיתופי פעולה, יוזמות מקומיות ומפגש בין קהילות החולקות מרחב משותף. במובן זה נחל ציפורי הוא גם מקור לתקווה, דוגמה לכך שעבודה סבלנית ומתמשכת בין קהילות, מוסדות ושותפים לדרך מסוגלת לבנות אמון, תחושת אחריות וציפייה לעתיד משותף.

הגיליון שלפניכם מתעד מהלך רב־מערכתי ויוצא דופן באיכותו, המשלב שיקום אקולוגי, ניהול מרחבי, חיבורים קהילתיים ושותפות מוסדית רחבה. אנו מקווים שהקריאה בו תסייע להתוות דרך ליוזמות נוספות של שיקום נחלים בישראל, כך שהם ישובו לשמש צירי חיים משותפים.

בברכה,
פרופ' יגאל מרזל,
מנכ"ל יד הנדיב

פרופ' יגאל מרזל, מנכ"ל יד הנדיב | צילום: יוראי ליברמן

לקראות ולקוראי אקולוגיה וסביבה,

נחלים הם מהמקומות הבודדים שמערכת היחסים המורכבת בין האדם לסביבה נחשפת בהם, כמעט במבט אחד. מקורות מים, שטחים פתוחים, חקלאות, יישובים, תשתיות, פנאי וטבע נפגשים כולם לאורך אותו ציר גאוגרפי. משום כך, שיקום נחל דורש לא רק ידע מקצועי ומשאבים, אלא גם אורך רוח, שותפות רחבה ויכולת להתמיד בחזון לאורך שנים.

מתוך תפיסה זו יזמה יד הנדיב בשנת 2019 את תחרות "שיקום מרחב נחל". ביקשנו לקדם בישראל הסתכלות רחבה יותר על שיקום

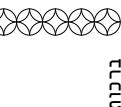
קוראות וקוראים יקרים,

המים הם מקור החיים, ונחלי ישראל הם העורקים הזורמים בלב ליבה של סביבתנו הטבעית. במציאות של שינוי האקלים העולמי ופיתוח מואץ, השמירה על מקורות המים והמערכות האקולוגיות התלויות בהם היא קריטית מתמיד. קק"ל רואה בשיקום נחלים משימה לאומית, שאינה מסתכמת רק בתרומה האקולוגית, אלא יש לה חשיבות עליונה לחוסן החברתי, הכלכלי והקהילתי של מדינת ישראל.

הפרויקט הלאומי לשיקום נחל ציפורי, העומד במוקד גיליון מיוחד זה, הוא דוגמה מובהקת לחזון שיקום הנחלים וליישום מעשי

של עקרונות קיימות. שיקום הנחל אינו רק פעולה נקודתית של ניקוי או הסדרת אפיקים; זוהי השקעה אסטרטגית ועמוקה בעתיד המרחב כולו. אנו פועלים מתוך הבנה כי החזרת החיים לנחל ושימור המגוון הביולוגי שבו, משמעותם יצירת חיבור מחודש בין האדם לטבע. חיבור זה מאפשר פיתוח של מרחבים פתוחים, מזמינים ונגישים, המשרתים נאמנה את הקהילות המקומיות, מקדמים תירות פנים, ותורמים לרווחת הציבור הישראלי כולו.

שיקום מערכות אקולוגיות מורכבות מחייב אורך רוח, חזון ארוך־טווח ושיתוף פעולה חוצה מגזרים. אנו בקק"ל גאים להיות שותפים מרכזיים במהלך לאומי זה, לצד ידידינו ביד הנדיב ושותפינו

ברכת

אייל אוסטרנינסקי, יו"ר קק"ל | צילום: יוסי איפרגן, ארכיון קק"ל

הנוספים, מתוך אמונה עמוקה כי שילוב כוחות מקצועי הוא המפתח לתוצאות בנות-קיימא. העשייה בנחל ציפורי מוכיחה הלכה למעשה כיצד מחויבות ארוכת-שנים, שילוב של ידע אקדמי ומעשי ושותפות אמת יכולים לחולל שינוי מהותי בשטח. אני מברך את מערכת כתב העת אקולוגיה וסביבה על העמקת השיח המקצועי בנושא חיוני זה, ומאחל לכלל הקוראים קריאה פורייה ומשכילה שתתרום להמשך העשייה.

**בברכת חזק ואמץ,
אייל אוסטרנינסקי,
יו"ר קרן קימת לישראל**

מובילים שינוי תפיסתי עמוק הרואה בהם מערכות שיש להשיב להן את חיוניותן, ובאמצעות "מי המקור". הנחל הוא ישות טבעית, מערכת אקולוגית ייחודית בפני עצמה המשתנה בזמן ובמרחב, ומהווה גם בית גידול ייחודי למינים רבים וגם משאב נופש יקר ערך לאדם.

פרויקט שיקום נחל ציפורי הוא פרויקט דגל לאומי ומודל לעבודה נכונה. זהו מימוש של חזון שיקום כוללני, המטפל בנחל מהמעלה ועד המורד. הפרויקט משלב בתוכו את כל ההיבטים המקצועיים שרשות הטבע והגנים מאמינה בהם: שיקום אקולוגי של הנחל, פעילויות חינוך וקליטת קהל וחיבור אליו מצד הקהילות החיות לצידו.

אנו פועלים לאור התיקון לחוק המים מ-2004 שהכיר בזכות הטבע למים, אך האתגרים עודם רבים: מהזרמות שפכים ועד תחרות על משאב הקרקע. אני מברכת את היוזמים להקדיש גיליון שלם לשיקום נחלים, וקוראת לכל גופי הממשלה להמשיך בשיתוף הפעולה לשיקום נחלים כפי שנעשה בפרויקט לשיקום נחל ציפורי. רק יחד נבטיח שנחלי ישראל ימשיכו לנבוע, לזרום ולהוות מקור גאוה וחיים לדורות הבאים.

**בברכה,
רעיה שורקי,
מנכ"לית רשות הטבע והגנים**

רעיה שורקי, מנכ"לית רשות הטבע והגנים | צילום: יניב כהן, רשות הטבע והגנים

שלום רב,

נחלי ישראל הם אחד ממשאבי הטבע החשובים ביותר. הם מהווים תשתית טבעית וחיונית למסדרונות אקולוגיים, המקשרת בין בתי גידול, שמורות, גנים, יערות ושטחים פתוחים. בעבר נתפסו הנחלים כ"חצר האחורית" וכמובילי ניקוז בלבד, אך בעשורים האחרונים אנו